

ESIETENDUSE MULJEID

Silmapiistva nõukogu-
de helilooja D. Kabalevski loomingu on ooperi-
rit «Colas Breugnon»
eriline koht — ooper
esietendus 1938. aastal.
Möödunud laupäeval aga
jõudis lavale teose uus
variant. Paljuski mõt-
tes on praegune «Co-
las» täiesti uus ooper: uus
on dramaturgia
ja struktuur, au-
tor on sisse too-
nud uusi sünd-
musi ja tegelasi
ning kirjutanud
üsnä palju uut
muusikat. Roh-
kem kui 30 aastat tagasi
sündinud «Colas» oli küll
sündmuseks nõukogude
ooperi arenguloos, kuid
teoses oli ilmseid puudu-
jääke. Neist kirjutas ka
R. Rolland ise, kellele au-
tor ooperi klaviiri tutvumiseks
saatis.

D. Kabalevskile oli tema
esikooper väga südamele-
hedane tänu suurepärasele

ainele ja erakordsetele te-
gelaskujudele. Kolm aastakümnet unistas heliloo-
ja, et tal avaneb võimalus
anda ooperile uus ja täius-
likum kuju. Nüüd on
unistus täitunud. Kõige-
pealt tuleb märkida, et
ooper on praegu märksa
lähedasem Rolland'i teo-
sele. Autor on raskus-
punkti välistelt sündmus-
telt üle kandnud juustuse
filosoofilise tuuma avami-
sele. Nagu märgib D. Ka-
balevski ise, on ooperi
mõtteks elu ja surma, ar-
mastuse ja vihkamise

«sisse» lauldud ja mängi-
tud, pole päris omaks
saanud. Mõned osatäitja
juures on veel ilmseid
võimalusi oma rolli män-
guliselt ja vokaalselt il-
mekamalt ning sügava-
malt kehastada.

Ei tahaks kuidagi süü-
distada esinejaid. Nimelt
juhtus nii, et mitmesugus-
te asjaolude kokkusattu-
mise tõttu tuli laupäeval
esineda tinglikult öeldes
«teisel» koosseisul, kes
ooperi esitab vene keeles.
Eks seetõttu jäänudki va-
jaka just neist viimastest

ter U. Järvela) kõlalisele
kvaliteedile — koori on
hästi kuulda, tabatavad
on vägagi peened väljen-
duslikud nüansid, kande-
va ilus on koori piano.

Lavastaja sihpirast
tööd ja selgeid taotlusi
on tunda üksikute rollide
väljatöötamisel. Keske-
kujut ooperis on muidugi
nimikangelane Colas
Breugnon ise, mis on kaht-
lemata üks huvitavamaid
ja nõudlikumaid baritoni
osasid tänapäeva ooperi-
teratuuris. Vanameister G.
Tales esineb veenvalt ja

«COLAS BREUGNON» RAT «ESTONIAS»

probleemid, ooper ülistab
kunsti ilu, kujutab rahva
ja rahva loova vaimu su-
rematust.

Ooperi tegevus kannab
vaataja küll tagasi renes-
santsiajastusse, ent siiski
mõjub teos nüüdisaegse-
na nii sisse kui ka muusika
poolt. Väiksemate
muusikakuulamise kogem-
ustega inimestele, kel-
lele kõige uuem muusika
tundub raskelt mõistetava-
vana, peaks Kabalevski
helikeel igati arusaadav
olema: harmoonia on värs-
ke, seejuures aga küllalt
lihtne, vaheldusrikas-vär-
vikas on orkestratsioon.
Üldiselt on muusika tem-
peramentne, paiguti üsnä
tugevasti emotsionaalne,
konkreetsed ja kergesti
mõistetavad on üksiktege-
laste muusikalised iseloo-
mustused. Kogumulje kõ-
neleb autori heast teatri-
närivist. Siiski ei saa jätta
märkimata, et mõningate
kärbetega oleks võimalik
olnud saavutada suuremat
dramaturgilist tihedust,
kogu teose ja mõtte inten-
siivsemat arengut.

Laupäevaselt esietendu-
selt saadud muljed on
mõnevõrra vastakad. Ühest
küljest tundus, et kogu la-
vastusega seotud kollektiiv
on tabanud nii Rolland'i
kui ka Kabalevski teose
olemuse — selles on süga-
vat optimismi, kirglikku
kiindumust elusse, rahva-
likku huumorit ja süga-
vaid inimlikke elamusi.
Etendust kannab elurõõm
ning helge elutunnetus.

Ent siin-seal andis end
tunda ülemäärane närvili-
sus ja sellest tingitud ra-
bedus teostamises. Ooper
ei ole veel nagu päriselt

päevadest ja proovidest,
kus lavakuju oma lõpliku
vormi ja viimistluse saab.

Püüdliselt ja hea kes-
kendumisega juhatus eten-
dust K. Raudsepp. Orkes-
ter pani Kabalevski pai-
guti üsnä komplitseeritud
partituuri kõlama elavalt
ja veenvalt. Toredasti kõ-
las juba avamäng, mis
autori sõnade järgi kuju-
tab endast «Colas' kuju
üldistavat sümfoni-
poemi». Meeldejäätavalt
mängiti mitmed sümfoni-
lised episoodid, millel teo-
ses on täita oluline sisuli-
ne funktsioon.

Kunstnik L. Roosa on
lavastuse kujundamiseks
leidnud huvitava ja oma-
pärase idee. Teatavasti
on Colas puunikerdaja. Ja
sellest lähtudes ongi kogu
lavakujundus otseku-
puust, kusjuures paljudes
detailides on tunda nagu
Colas' enda kätt. Kujude-
kalt on vastandatud kaks
maailma — Clamecy rah-
va elu-olu iseloomustavad
pehmed soojad toonid,
kus domineerib kollane-
pruun värvigamma, hert-
sogi paleed aga kujuta-
takse süngelt musta-kulla
abil.

Lavastuses on U. Välja-
ots püüdnud tabada nii
Rolland'i teose vaimu kui
ka Kabalevski muusika
eripära. On saavutatud
hea ühtsus teose muusika-
lise ja lavalise teostuse
vahel. Eriti tahaksin esile
tõsta elavaid ja vaheldus-
rikkalt seatud rahva-
stseene. Häid võimalusi
annab mitmeteks tasapin-
nadeks ja treppideks lii-
gendatud lavaruum. Im-
prenselt on see soodsalt mõju-
nud ka koori (koormeis-

644. 92, 20. IV 1970

ennast maksmatult panevalt,
eriti II vaatuses ta läusa
üllatas oma elamuslikku-
sega nii laulus kui män-
gus.

Nirgikese (Céline'i) osas
näitas L. Panova oma ta-
lenti otseku uuest kül-
lest — niivõrd elav, tem-
peramentselt tütarlapseli-
k on ta ooperi I vaatu-
suses. Kuulaja-vaataja jääb
tõepoolest uskuma, et ta
on Colas'le natuurilt lähe-
dane neiu, niisama elav,
teravakeelne, eluahn, aga
ka niisama põikpäine. Liig-
utav oli Céline'i pihtimus
oma armastusest (ooperi
III vaatus).

Colas' riikakat tulihargist
naist kehastab G. Kulki-
na. Esiotsa võib-olla pisut
ülipüüdliselt, see-eest aga
viib ta Jacqueline'i surma-
stseeni läbi suure kaasa-
elamisega, võludes eriti
kaunilt nüansseeritud vo-
kaalse teostusega. Eten-
duse heaks kordamine-
kuks annavad värvikaid
jooni suure pannooni mõ-
juvasse lavastusse ka tei-
sed osatäitjad — T. Mais-
te (Giffard), A. Linnamä-
gi (preester Chamaille),
T. Tralla (Robinet), V.
Gurjev (hertsog) ja J. So-
lovjova (preili de Termes).

R. Rolland'i «Colas
Breugnon» on paljude
lemmikraamat. D. Kabalevski
muusikat tuntakse
ja armastatakse. Võib
loota pikka lavaiga eten-
dusele, millega teater tä-
histab Lenini sünni-aasta-
päeva. Eks oma osa on
kutsutud andma osatäitjad,
kes maikuu algul annavad
teise esietenduse, kus ni-
miosa täidab G. Ots.

V. KIVILO